

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijai

Izglītības un zinātnes ministrei I. Druvietei;

Latvijas Republikas tiesībsargam

J. Jansonam;

Izglītības kvalitātes valsts dienesta

vadītājai I. Juhņēvičai;

Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta komitejas

priekšsēdētājai E. Aldermanei;

Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta

direktoram G. Helmanim

**Rīgas Valsts 3. ģimnāzijas skolotāju atbalsta vēstule skolas
direktoram Andrim Priekulim saistībā ar divu skolēnu
konfliktsituāciju skolā 2013. gada decembrī.**

Iekļaujošā izglītība un integrācija ir demokrātiskas sabiedrības vērtības, ko raksturo iecietība pret citādo, izpratne un atbalsta sniegšana brīžos, kad tas ir īpaši nepieciešams, prasme «pareizi» reaģēt saskarsmes situācijās un vienkārši draudzēties. Tas var sākties tikai ar pozitīvu attieksmi un vēlēšanos pieņemt cilvēkus, kuri ar kaut ko atšķiras. Stipra sabiedrība rūpējas par tās vājākajiem locekļiem. Attieksme pret vājākajiem ir kā lakmuss, kas uzrāda, cik mūsos ir cilvēcības.

Normatīvie dokumenti Latvijā paredz skolēnu ar īpašām vajadzībām un skolēnu mācīšanās grūtībām sociāli psiholoģisko integrāciju, lai gan pieredze rāda, ka sabiedrība tam nebūt nav gatava.

Galvenās grūtības, ar kurām saskaramies šajā procesā:

- nav precīzi izstrādāti uzņemšanas kritēriji (diferencējot veselības un attīstības traucējumus);
- mācību programmas īstenošanas nodrošināšana- trūkst pieredzes, nepiemērotas telpas, mācību palīgīdzekļu trūkums, psiholoģiskās korekcijas grūtības, daļēji pieejama rehabilitācijas pasākumu daudzveidība un iespēja tos īstenot;
- skolotāju attieksme un sagatavotība - ne visi skolotāji ir atsaucīgi un motivēti;

- citu skolēnu un vecāku attieksme - bieži valda aizspriedumi un trūkst informācijas.

Vai šajā gadījumā tā ir bezdarbība no skolas puses? Visvienkāršāk ir vainot direktoru un skolu: skolā tika uzņemts skolēns ar īpašām vajadzībām, netika prognozētas sekas, skolēns netika izslēgts no skolas. Vai tas viss ir tik vienozīmīgi un vienkārši? Jā, ir bērns ar īpašām vajadzībām, bet viņš ir daļa no sabiedrības, kurā dzīvojam, mēs nedrīkstam izlikties to neredzam.

Uzsākot mācības, paralēli mācību procesam skolā par galveno uzdevumu tika izvirzīta zēna sociāli psiholoģiskā adaptācija un iekļaušanās skolas vidē, apgūstot vispārējos skolas noteikumus un prasmes, tos ievērot praksē. Informācijas telpā minētais konflikts aizsākās pagājušajā gadā abu skolēnu savstarpējās apsūkāšanās un fiziskas aizskaršanas dēļ. Bērni ar attīstības traucējumiem reizēm mēdz asi reaģēt uz komentāriem vai ignorēšanu. Šādus bērnus biežāk iespējams izprovocēt nepārdomātai rīcībai.

Turpinot mācības, galvenais uzdevums bija zēna mācīšanās prasmju pilnveidošana. Šajā darbā mūsu komandai - skolas direktoram, klases audzinātājam, vecākiem, pašvaldības policistam skolā un psihologam - pievienojās speciālais pedagogs, kas ikdienu pavadīja kopā ar skolēnu, īstenojot individuālo plānu, izstrādājot darba lapas un pēc vajadzības strādājot individuāli ārpus klases

telpām. Tas ir sarežģīts process, kurā pārmaiņas notiek katru dienu, un mēs visi kopā ar savu darbu centāties tās sekmēt. Vai bērnam bija vieta šajā skolā vai nē, vai viņš un pārējie bērni no tā visa ir ko mācījušies? Ja ģimnāzijā ir vairāk kā 900 skolēnu, mums nevar būt tikai vienpusējs un nepamatots redzējums - direktora bezdarbība.

Gluži pretēji - skolā 2013./14. mācību gadā tika veikti konkrēti pasākumi iecietības sekmēšanai:

- jauno klašu skolēni tika informēti par to, ka mūsu skolā mācās skolēns ar īpašām vajadzībām, saskarsme ar kuru ikdienā prasa īpašas zināšanas un konkrētas prasmes;

- mācību gada sākumā tika veiktas skolēnu un viņu vecāku aptaujas par bērnu iekļaušanos skolas vidē un pašizjūtu klasēs, kas palīdzēja plānot un organizēt preventīvo darbu skolā;

- pēc skolas direktora un klašu audzinātāju aicinājuma tika organizēta skolas psihologa piedalīšanās klases stundās un notika sarunas ar skolēniem par saskarsmes jautājumiem stundu laikā un starpbrīžos;

- tika veikts regulārs individuāls psihologa un klašu audzinātāju un skolotāju konsultāciju darbs ar skolēniem, kas provocē dažādiem pārkāpumiem;

- tika organizētas regulāras skolas vadības, psihologa, speciālā pedagoga, klašu audzinātāju tikšanās un sarunas ar vecākiem, kuru bērni bija iesaistīti konfliktsituācijās;
- cietušais skolēns tika pārcelts uz paralēlo klasi;
- skolēns ar attīstības traucējumiem tika daļēji izolēts no mācību stundām, piesaistot speciālo pedagogi, kura izstrādāja un darbā īstenoja individuālo izglītības plānu;
- pēc 2013. gada 13. decembra konflikta skolas izglītības psihologs un klases audzinātāja veica iesaistīto klašu skolēnu aptaujas par notikušo. Informācija par iespējamiem konflikta cēloņiem ir nepilnīga, par to, kāpēc tas notika, ir dažādi minējumi - naids starp skolēniem, pārpratums vai, iespējams, kāds to izprovocējis;
- tika veikti atbalsta pasākumi pāridarītāja uzvedības korekcijai – sarunas ar skolēniem, visu iesaistīto skolēnu vecākiem, individuāla uzvedības korekcijas plāna izstrāde, iekļaujot sodu un pamudinājumu paņēmienus;
- skolas skolēni tika uzrunāti pa grupām - tie, kuriem saskarsme ar konkrēto skolēnu ar īpašām vajadzībām nešķita pieņemama un kuri gribēja izvairīties no kontaktēšanās ar viņu, un tie skolēni, kuri mēģināja dažādiem paņēmieniem viņu provocēt. Tiklīdz tika manīts

kāds provokācijas mēģinājums, tika izvērstas skolas psihologa darbs ar provocētājiem.

Vai visi gadījumi tika risināti? Ja bija informācija, tad, jā. Pēc pirmās konfliktsituācijas mācību gada laikā nekādu atkārtotu starpgadījumu starp konkrētajiem skolēniem nebija, tas apliecina, ka direktors un viss skolas kolektīvs savu darbu ir godprātīgi izdarījuši un nekādi pierādījumi šeit nav vajadzīgi. Konkrētajā konfliktsituācijā neatbildēts paliek jautājums, kāpēc cietušais skolēns, nejutoties droši, uzreiz nemeklēja pieaugušo palīdzību, uzrunājot skolas darbiniekus, kuri reaģē nekavējoties? Vai katrs no skolēniem var droši par sevi apgalvot - redzēju un rīkojos - informēju par birstošu konfliktu vai arī apgalvot pretējo – neprovocēju? Vai, skolēnu izslēdzot no skolas, tiktu atrisināta problēma pēc būtības? Vai tā nebūtu problēmas ignorēšana?

Integrācijas process nav vērtējams viennozīmīgi, un mēs nedrīkstam aizmirst par iesaistīto pedagogu iespējamiem ieguvumiem, strādājot ar šādiem bērniem:

- prasmes organizēt mērķtiecīgu sadarbību mācību procesā, meklēt labākos risinājumus;
- prasmes adekvāti un «psiholoģiski pareizi» reaģēt ikdienas saskarsmē;

- prasmes izskaidrot pārējiem skolēniem atšķirības un pieņemt tās;
- empātija kā spēja emocionāli līdzpārdzīvot.

Paša iekļautā skolēna ieguvumi:

- sociālās prasmes, uzvedības modeļu kopēšana;
- emocionālā pieredze;
- redzesloka un interešu paplašināšana;
- iekļaušanās pusaudžu-jauniešu sociālajā grupā;
- mācīšanās prasmju attīstīšana.

Visu skolas skolēnu ieguvumi:

- atšķirību pieņemšana;
- prasmes veidot efektīvu specifisku komunikāciju;
- prasme risināt konfliktsituācijas, pašiem iejaucoties, ja tas nepieciešams;
- empātija;
- atbalsta funkcijas apzināšanā – “es varu palīdzēt”!

Mēs, skolas kolektīvs, paužam pārliecību, ka skolas direktors Andris Priekulis nav stāvējis malā ne brīdi. Katra situācija ir tikusi pārrunāta un nekavējoties risināta kopā ar iesaistītajiem skolēniem, vecākiem, skolotājiem, pieaicinot arī atbalsta personālu. Medijos izplatītā informācija ir vienpusēja un diemžēl nav balstīta konkrētos

argumentos. Tas parāda, ka vāja analītiskā žurnālistika arī ir Latvijas problēma. Ikvienam ir visas iespējas sociālajos tīklos, publiskajā telpā izplatīt neprecīzu informāciju un radīt sabiedrībā viedokli un negatīvu attieksmi pret skolu un līdz ar to arī visu skolas kolektīvu. Vai šis gadījums nav visas sabiedrības neiejūtības piemērs, nevis vienas skolas direktora atbildība, kurš cenšas risināt šo jautājumu savā lokālajā vidē ne tikai vārdos, bet arī darbos?

2014.gada 25. jūnijā.

Skolas skolotāji:

Aija Vidēja

Dagnija Grabe

Lija Cīrule

Valentīna Mikišina

Māra Bārbale

Eva Gidrevica

Maija Gaile

Inta Šime

Vilis Tūbelis

Skaidrīte Incenberga

Anita Krūmale

Anita Orehova

Dace Kolāte

Ineta Tunne

Sidija Kalnciema

Laura Vanaga

Andra Salputra
Diāna Sviklāne
Linda Latkovska
Inga Karlovska
Loreta Juškaite
Dita Lapiņa
Ginta Makulēna
Rota Nābele – Šneidere
Inita Grabe
Kristīne Birava
Linda Majore
Evi Kūriņa
Jeļena Pestune
Līga Mateusa
Agris Upenieks
Jūlija Očeretnaja
Aleksejs Jurenoks
Ginta Sprede
Anda Auzenberga
Velta Ločmele
Vita Pētersone
Ilze Šveiduka
Gunārs Bergmanis
Sandra Nore
Anita Rozenblate
Inga Stabule
Alīna Miķe
Inta Augustāne
Santa Ozola

Anna Kiseļa

Irina Tupiņa

Ārija Puriņa

Līga Rauda

Daiga Šēfere

Ligita Druva

Laila Jahoviča

Dina Bertāne

Dainis Bertāns

Valentīns Ulsts

Ligita Ašaka

Svetlana Špuče

Jeļena Holmova